

Катерина Гончар,
Аїда Троцюк

Комунікативно-прагматичні особливості мовленнєвих актів байдужості в сучасному англомовному дискурсі

У статті проаналізовано комунікативно-прагматичні характеристики висловлень байдужості, визначено їх місце в таксономії мовленнєвих актів. Досліджувані висловлення належать до класу експресивів, оскільки в цій статті байдужість розглянуто як вираз емоційно-оцінного ставлення до дійсності. Установлено, що іллокутивною метою досліджуваних актів мовлення є вираження нейтральної оцінки мовця. Доведено, що висловлення байдужості – конфліктогенні й призводять до комунікативної напруги, непорозуміння в спілкуванні. Досліджувані одиниці порушують принцип лінгвальної ввічливості та належать до мовленнєвих актів, що становлять загрозу «позитивному обличчю» співрозмовника, тому що байдужість є образливою й неприйнятною для адресата. Використання індиферентних мовленнєвих актів демонструє нехтування мовцем принципу емпатії, який передбачає гармонізацію комунікативного процесу. У ході дослідження висловлення байдужості класифіковано за об'єктом оцінки: байдужість до самого себе, незацікавленість оцінкою чи думкою інших людей; індиферентне ставлення до стану речей та подій; байдужість до третьої особи.

Ключові слова: комунікативно-прагматичний, мовленнєвий акт, байдужість, конфліктна ситуація, «позитивне обличчя», індиферентна оцінка.

Постановка наукової проблеми та її значення. На сучасному етапі розвитку мовознавства значну увагу приділяють вивченню прагматичного аспекту мовленнєвих одиниць [8; 9; 11]. Предметом дослідження прагматики є комунікативний зміст висловлень, відношення між мовцем і його мовленнєвим актом [2; 9; 12; 13; 14].

Аналіз досліджень цієї проблеми. Прагматичні особливості багатьох мовленнєвих актів уже були предметом вивчення лінгвістів [1; 3; 6; 7], але саме прагматичний аналіз мовленнєвих актів байдужості потребує окремого аналізу.

Об'єктом дослідження є мовленнєві акти байдужості в сучасному англомовному дискурсі.

Фактичним **матеріалом** слугували 142 висловлення байдужості, отримані методом суцільної вибірки з 32 англомовних художніх творів.

Мета статті – аналіз мовленнєвих актів байдужості в комунікативно-прагматичному аспекті, що передбачає виконання низки завдань, а саме: визначити місце досліджуваного висловлення в таксономії мовленнєвих актів, виокремити іллокутивну мету акту байдужості та описати його функціонування з погляду лінгвальної ввічливості й комунікативної норми емпатії.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У нашому дослідженні під мовленнєвим актом розуміємо цілеспрямовану мовленнєву дію, що виконується згідно з принципами та правилами мовленнєвої поведінки, прийнятими в певному суспільстві; мінімальна одиниця нормативної соціомовленнєвої поведінки, що розглядається в межах прагматичної ситуації [2, с. 170].

Досліджувані висловлення байдужості ми відносимо до експресивів, оскільки розглядаємо байдужість як вираз емоційно-оцінного ставлення до дійсності.

Мовленнєві акти емоційної оцінки виділяються в окремий клас лише в деяких класифікаціях. Так, Дж. Ліч виділяє в окремий клас експресив, який виражає відношення до деякого об'єкта [16, с. 211–212]. У класифікації, Д. Вундерліх, досліджувані мовленнєві одиниці входять до емоційно-оцінного класу сатисфактивів, який об'єднує висловлення вибачення, подяки, відповіді на питання, виправдання, тощо [18, с. 85]. У класифікації Б. Фрейзера виділяють акти оцінки та акти, які виражають установку мовця [15, с. 190–193]. Т. Баллмер і В. Бренненштуль пропонують детальну класифікацію моделей взаємодії, побудовану за ієрархічним принципом, у якій, зокрема, виділяються такі моделі оцінки, як оцінка дії, оцінка особи, самооцінка, оцінка речей, ситуації [14, с. 117–120]. О. М. Вольф вважає правомірним виділення мовленнєвих актів оцінки в окремий клас; серед оцінних висловлень вона розрізняє асертивні (акти неемоційної оцінки) і експресиви (акти мовлення емоційної оцінки) [4, с. 166–168].

У цій роботі услід за Дж. Серлем експресивом вважаємо мовленнєвий акт, іллокутивна мета якого – вираження психологічного стану мовця. Дж. Серль підкреслює, що «мета цього класу полягає в тому,

щоб висловити психологічний стан, що задається умовою ширості, щодо стану речей, визначеного в рамках пропозиційного змісту» [10, с. 170]. Згідно з теорією науковця, до експресивів належать мовленнєві акти, що виражають подяку, привітання, співчуття, тощо. Дослідження останніх десятиліть значно розширили поняття експресиву: до класу експресивів відносять усі мовленнєві акти, що виражають емоційну реакцію мовця [4, с. 165; 13, с. 139].

Байдужість – це стан цілковитої відсутності інтересу чи співчуття, та прояв цього стану людини в ставленні до іншої людини або до якогось предмета [5, с. 42]. Особливість семантики байдужості визначається оцінним ставленням суб'єкта до предметів і явищ об'єктивного світу та способами вираження цього ставлення. О. М. Вольф стверджує, що, із погляду оцінки, байдужість перебуває поза оцінними інтересами суб'єкта взагалі або в цій ситуації [4, с. 18]. Описуючи специфічні властивості оцінної шкали, дослідниця вказує на несиметричність між позитивною та негативною зонами, на асиметричність основної оцінної пари «добре / погано», а також підкреслює, що наявна в мові середина, нейтральна оцінна зона – зона байдужості є несиметричною, зміщеною в бік оцінки «погано» [4, с. 51].

Аналіз фактичного матеріалу дає підставу виокремити типову пропозиційно-синтаксичну організацію досліджуваних мовленнєвих одиниць. Найчастотнішими виявилися висловлення байдужості, у синтаксичній структурі яких адресант байдужості експлікується за допомогою особового займенника першої особи однини (*I*) та пропозиційної частини, що містить заперечну частку *not*. Найтиповіша у вираженні байдужості негативна структура «*I don't care*», що є розмовним кліше та має тенденцію до фразеологізації.

Наприклад:

«I don't know – I don't care. Somehow you will fail. Something will defeat you. Life will defeat you».

«I don't care. In the end they will beat you. Sooner or later they will see you for what you are, and then they will tear you to pieces» [11, с. 149].

Цей приклад демонструє пряме вираження незацікавленості мовця діями співрозмовника й виражає відсутність співчуття до можливого негативного розв'язку подій.

Аналіз фактичного матеріалу підтвердив різний ступінь вираження емоційності значення байдужості. Вищенаведена структура реалізації байдужості «*I don't care*» має найнижчий ступінь експресивності та вважається неемоційним, нейтральним висловленням індіферентності. Неемоційна вербалізація байдужості є простою передачею інформації про внутрішній стан мовця щодо його оцінки дійсності. Більш емоційна байдужість представлена в мовленні окличними або питальними структурами (*So what! What's the difference? It makes no difference!*).

Наприклад:

«Of course that's not it,» said Milly quickly. «Bad example. I ... I never read the newspapers. I only pretend to».

«So what?» said Simon [15, с. 339].

«Like I said,» she replied easily, «it makes no difference to me! I have a lot of work to do between now and the end of next week. Providing you with daily treatments would just get in the way of that. So... good luck with everything».

«Wait» [7, с. 4].

Рівень експресивності досліджуваних мовленнєвих актів здебільшого визначається їх приналежністю до літературної мови. Уживання вульгарної лексики та жаргонізмів свідчить про високу експресивність значення байдужості й часто виражає агресію та презирство мовця.

Наприклад:

«I don't give a damn who she is or where she works,» he said grimly. «I want her gone and I want a demolition crew on site tomorrow. Deal with it» [12, с. 10].

У наведеному прикладі високий ступінь експресивності значення байдужості втілюється використанням вульгаризму (*I don't give a damn*). Чим більш експресивний вибраний засіб вираження байдужості, тим більш визначений справжній стан мовця – від неемоційної оцінки до агресивного, озлобленого ставлення до навколишнього світу.

Іллокутивна мета мовленнєвого акту байдужості полягає у вираженні мовцем нейтральної оцінки до дійсності, яка його оточує.

Наприклад:

«I do not care about the opinions of others nor do I follow the dictates set down by the rigid rules of society,» he replied [4, с. 40].

Вищенаведений приклад мовленнєвого акту байдужості демонструє незацікавленість мовцем думкою інших людей про нього та виражає свою самодостатність.

Аналіз фактичного матеріалу дав нам змогу класифікувати висловлення байдужості за об'єктом їх нейтральної оцінки. До першої групи належать мовленнєві акти, що виражають байдуже ставлення мовця до самого себе.

Наприклад:

«*Anywhere. I don't care what becomes of me*». And Laurie got up with a reckless laugh that grated on his grandfather's ear [1, с. 445].

I don't care if they lock me up for the rest of eternity [10, с. 111].

Ці приклади виражають байдуже ставлення мовця до себе, до свого майбутнього. Такі висловлення, зазвичай, використовуються, щоб маніпулювати думкою співрозмовника, викликати співчуття до адресанта, а також змінити думку інтерактантів про автора мовленнєвого акту.

Другу групу становлять мовленнєві акти, що ілюструють незацікавленість мовця оцінками, діями чи думками інших людей.

Наприклад:

«*I don't really care what you do*» [14, с. 417].

«*I care neither what they say nor what they feel. They will now see what sort of woman it is that can attach me, that can attach a man of sense*» [2, с. 189].

Представлені приклади ілюструють емоційну байдужість, яка представлена квантифікатором значення індиферентності (*really*) та заперечним зворотом (*neither ...nor*), який інтенсифікує відсутність інтересу чи піклування.

Третя група містить мовленнєві акти, що реалізують індиферентне ставлення до стану речей і подій.

Наприклад:

«*Well, and you want your fortune told?*» she said, in a voice as decided as her glance, as harsh as her features.

«*I don't care about it, mother; you may please yourself: but I ought to warn you, I have no faith*» [5, p. 373].

I then returned: «You are not without sense, cousin Eliza; but what you have, I suppose, in another year will be walled up alive in a French convent. However, it is not my business, and so it suits you, I don't much care [5, с. 460].

До четвертої групи входять мовленнєві акти, що демонструють байдужість до третьої особи.

«*I don't care about no peoples in California,*» Minny say, staring at the corner [14, с. 462].

«*I don't care about Joanna! She's a most unattractive woman*» [6, с. 109].

Байдужість як емоційний стан не виникає сама по собі, а є реакцією на певний подразник, об'єкт, подію чи обставину. Вираження байдужості прямо пов'язане з певною прагматичною ситуацією оцінки. У такій ситуації, зазвичай, дія когнітивних факторів переплітається з дією емоційних спонукань. Аналіз фактичного матеріалу дає підставу стверджувати, що мовленнєві акти байдужості створюють конфліктну комунікативну ситуацію. Вони порушують принцип увічливості й тому не є прийнятними в суспільстві, що зумовлює їх низьку частотність у спілкуванні. Як правило, відсутність зацікавленості викликає в співрозмовника негативні реакції, такі як злість, роздратування, образу, тощо.

Наприклад:

Steele folded his arms over his chest and gave her a bored stare. «Look, I don't care what the Ooga-Boogas do. It sounds like they need a family counsellor, not a sniper».

She was going to kill him [9, с. 55].

У наведеному прикладі мовленнєвий акт байдужості вживається, щоб викликати роздратування в партнера по спілкуванню. Адресант демонструє свою незацікавленість життєвою ситуацією оточуючих і така індиферентність отримує очікуваний ефект – незадоволення та злість адресата (*she was going to kill him*).

Наведемо ще одну ситуацію, у якій авторка мовленнєвого акту байдужості, приховуючи своє небажання одружуватися, висловлює індиферентність і незацікавленість у проведенні майбутньої церемонії. Її комунікативна позиція призводить спілкування до конфлікту (*an indifference set his teeth on edge*).

Наприклад:

«*I'd like the ceremony to take place as soon as possible*». Giannis rested assessing gilded bronze eyes on her, not entirely certain that he could fully trust her agreement.

«*Whatever...*» Maddie lifted and dropped a shoulder with an indifference that set his teeth on edge [8, с. 64].

Аналіз фактичного матеріалу продемонстрував, що найчастіше байдужість використовується як один зі способів маніпуляції для приховування своїх почуттів, щоб домогтися певної реакції партнера, покарати, змусити його проявити свої почуття й інтерес.

Наприклад:

«I'll bring her round this evening to see it,» said Simon, «if that's OK?»

«Your flat. Do what you like» [15, с. 148].

У світлі теорії лінгвальної ввічливості П. Браун і С. Левінсона досліджувані висловлення байдужості займають місце серед актів мовлення, що загрожують «позитивному обличчю» слухача. Увічливість – це форма прояву поваги до іншої людини, що передбачає визнання гідності співрозмовника, чуйність, делікатність. Вираження байдужості демонструє неповагу до адресата, ігнорування його почуттів та інтересів, що свідчить про порушення індивідуальними висловленнями принципу ввічливості.

Наприклад:

She must have been mad to marry the man, she thought bitterly as she met the direct gaze of his ice-black eyes. There was no tenderness in his glance, only the cold cynicism of a man studying a newly acquired possession and considering its worth. «Personally I would have preferred black,» she said bluntly and was aware of his anger, but didn't care [3, с. 164].

Наведений приклад ілюструє імпліцитну байдужість, яка призводить до конфліктної комунікативної ситуації. Адресант зумисно (*was aware of his anger*) провокує негативну реакцію, а саме злість реципієнта на висловлену незацікавленість.

Байдужість порушує не лише принцип увічливості, але й ще одну беззаперечну умову успішної комунікації, а саме принцип емпатії. Емпатійне мовлення передбачає вміння уважно слухати співрозмовника, намагання зрозуміти почуття та думку іншого, виявлення співчуття й щирої зацікавленості в тому, що говорить партнер із комунікації, вираження інтересу до потреб іншого [17]. Відсутність емпатії, яка реалізується саме мовленнєвими актами байдужості, може призвести до порушення комунікації.

Наприклад:

Jurgis stood gazing at him in perplexity. «What is the matter?» he asked. «Didn't I do my work?»

The other met his look with one of cold indifference, and answered, «There will be nothing for you here, I said» [13, с. 232].

Проілюстрований мовленнєвий акт байдужості демонструє зневагу до співрозмовника й незацікавленість його думкою. Мовець не бажає співпрацювати з адресатом та відкрито ігнорує його досягнення. Індиферентне ставлення до співрозмовника призводить до конфронтаційної комунікативної ситуації. У наведеному прикладі втілюється незацікавленість у спілкуванні, неповага до співрозмовника й намір припинити будь-яку соціалізацію.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз дає підґрунтя стверджувати, що мовленнєві акти байдужості належать до експресивів, актів мовлення, що виражають індиферентне ставлення мовця до дійсності. Комунікативна мета досліджуваних мовленнєвих одиниць полягає у вираженні нейтральної, неемоційної оцінки. Проаналізовані мовленнєві акти байдужості належать до конфліктогенних комунікативних актів, оскільки вони порушують принцип лінгвальної ввічливості й належать до актів мовлення, що загрожують «позитивному обличчю» реципієнта.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в аналізі невербальних засобів на позначення байдужості в сучасному англomовному дискурсі.

Джерела й література

1. Андрієнко Т. П. Мовленнєвий акт іронії в англійській мові (на матеріалі художньої літератури XVI та XX століть): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Т. П. Андрієнко; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2002. – 18 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. – К.: Вид. центр «Академія», 2004. – 344 с.
3. Бондарєва Н. О. Структурно-семантичні і комунікативно-прагматичні особливості висловлювань з концептом «порада»: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Н. О. Бондарєва; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т філології. – К., 2005. – 19 с.
4. Вольф Е. М. Функціональна семантика оцінки / Е. М. Вольф. – М.: Наука, 1985. – 212 с.
5. Гончар К. Ад'єктивне лексико-семантичне мікрополе «байдужість» у сучасній англійській мові / К. Гончар, А. Троцюк // Актуальні питання іноземної філології: наук. журн. / [редкол.: І. П. Біскуб (голов. ред.) та ін.] – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2015. – № 2. – С. 41–46.
6. Дерпак О. В. Конфронтативні мовленнєві жанри: комунікативно-прагматичний та мовний аспекти (на матеріалі української, англійської та польської мов): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 / О. В. Дерпак; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2005. – 16 с.

7. Мирончук Т. А. Семантичні та прагматичні особливості висловлень виправдання в сучасній англійській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Мирончук Тетяна Андріївна ; Київський держ. лінгвістичний ун-т. – К., 1998. – 16 с.
8. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації / Г. Г. Почепцов. – К. : Вид. центр «Київський університет», 1999. – 308 с.
9. Почепцов О. Г. Основы прагматического описания предложения / О. Г. Почепцов. – К. : Вища шк., 1986. – 116 с.
10. Серль Дж. Классификация иллокутивных актов / Дж. Серль // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1986. – Вып. 17. – С. 170–194.
11. Сусов И. П. Коммуникативно-прагматическая лингвистика и ее единицы / И. П. Сусов // Прагматика и семантика синтаксических единиц : сб. науч. тр. – Калинин : КГУ, 1984. – С. 3–12.
12. Сусов И. П. Прагматическая структура высказывания / И. П. Сусов // Языковое общение и его единицы : межвуз. сб. науч. тр. – Калинин : КГУ, 1986. – С. 7–11.
13. Фролова И. Е. Некоторые особенности синтаксической структуры речевых актов экспрессивов / И. Е. Фролова // Вісник Харків. ун-ту. – 1996. – № 386. – С. 139–143.
14. Ballmer Th. Speech Act Classification / Th. Ballmer, W. Brennenstuhl. – Berlin etc., 1981. – 274 p.
15. Fraser V. Hedged Performatives / V. Fraser // Syntax Semantics. – Vol. 3 : Speech Acts / ed. by P. Cole and J. L. Morgan. – 1975. – P. 187–210.
16. Leech G. Principles of Pragmatics / G. Leech. – London ; New York : Longman, 1983 – 250 p.
17. Redmond M. V. The Functions of Empathy in Human Relations / M. V. Redmond // Human Relations. – 1989. – Vol. 42. – № 7. – P. 45–46.
18. Wunderlich D. Studien zur Sprechakttheorie / D. Wunderlich. – Frankfurt am Main : Suhrkamp, 1976. – 416 S.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Alcott L. M. Little Women / L. Alcott. – US : Signet Classics, 2012. – 507 p.
2. Austen J. Mansfield Park / J. Austen. – Hertfordshire : Wordsworth Editions Ltd, 1998. – 400 p.
3. Baird J. A Most Passionate Revenge / J. Baird. – Great Britain : Thorndike Press, 2001. – 288 p.
4. Basso A. How To Enjoy A Scandal / A. Basso. – New York : Zebra Books, 2008. – 352 p.
5. Bronte Ch. Jane Eyre / Ch. Bronte. – Hertfordshire : Wordsworth Editions Ltd, 1997. – 448 p.
6. Christie A. Death on the Nile / A. Christie. – Harper ; Masterpiece Ed, 2007. – 256 p.
7. Foley K. Able-Bodied / K. Foley. – UK : Harlequin, 2009. – 224 p.
8. Graham L. The Petrakos Bride / L. Graham. – UK : Harlequin, 2007. – 192 p.
9. Kenyon Sh. Bad Attitude / Sh. Kenyon. – New York : Pocket Books, 2007. – 368 p.
10. Kenyon Sh. Captivated By You / Sh. Kenyon. – New York : Simon & Schuster, 2005. – 288 p.
11. Orwell G. Nineteen Eighty-Four / G. Orwell. – New York : Penguin Classics, 2013. – 368 p.
12. Roberts A. The Italian Surgeon's Christmas Miracle / A. Roberts. – UK : Harlequin Medical Romances, 2008. – 287 p.
13. Sinclair U. The Jungle / U. Sinclair. – New York : Dover Publications, 2001. – 304 p.
14. Stockett K. The Help / K. Stockett. – New York : Berkley books, 2009. – 534 p.
15. Wickham M. The Wedding Girl / M. Wickham. – US : St. Martines Griffin, 2010. – 327 p.

Гончар Екатерина, Троцюк Аида. Коммуникативно-прагматические особенности речевых актов безразличия в современном англоязычном дискурсе. В статье проанализированы коммуникативно-прагматические характеристики высказываний равнодушия, определено их место в таксономии речевых актов. Исследуемые высказывания относятся к классу экспрессивов, поскольку в данной статье равнодушие рассматривается как выражение эмоционально-оценочного отношения к действительности. В ходе анализа выделена типичная для выражения равнодушия синтаксическая отрицательная структура «*I do not care*», которая является разговорным клише и имеет тенденцию к фразеологизации. Эта структура отличается низкой степенью экспрессивности и считается неэмоциональным выражением безразличия. Неэмоциональная вербализация равнодушия – это простая передача информации о внутреннем состоянии говорящего, о его оценке действительности. Более эмоциональное выражение равнодушия представлено в речи восклицательными или вопросительными структурами (*So what! What's the difference? It makes no difference!*). Установлено, что иллокутивной целью исследуемых актов речи является выражение нейтральной оценки говорящего. Доказано, что высказывания равнодушия являются конфликтогенными и приводят к коммуникативному напряжению, недопониманию в общении. Исследуемые единицы нарушают принцип лингвальной вежливости и относятся к речевым актам, представляющим угрозу «положительному лицу» собеседника, потому что равнодушие является оскорбительным и неприемлемым для адресата. Использование индифферентных речевых актов нарушает принцип эмпатии, который предусматривает гармонизацию коммуникативного процесса. В ходе исследования высказывания равнодушия классифицированы по объекту оценки: равнодушие к самому себе, незаинтересованность оценкой или мнением других людей; индифферентное отношение к положению вещей и событий; равнодушие к третьему лицу.

Ключевые слова: коммуникативно-прагматический, речевой акт, равнодушие, конфликтная ситуация, «положительное лицо», индифферентная оценка.

Honchar Kateryna, Trotsiuk Aida. Communicative-Pragmatic Peculiarities of the Speech Acts of Indifference in Modern English Discourse. The article analyzes the communicative-pragmatic characteristics of the speech acts of indifference, their place in the taxonomy of speech acts was determined. The investigated utterances are classified as expressive as in the article the indifference is viewed as an expression of emotional-evaluative attitude to reality. The research helps to single out the typical negative syntactic structure «*I do not care*» for the expression of indifference, which is a colloquial cliché, and tends to phraseologisation. This structure has a low degree of expressiveness and is considered as not emotional realization of the indifference. Unemotional verbalization of indifference - is a simple conveying of information about the internal state of the speaker about his assessment of reality. More emotional expression of indifference is presented in speech by exclamatory or interrogative structures (*So what! What's the difference? It makes no difference!*). It is established that the illocutionary purpose of the analyzed acts of speech is the expression of a neutral evaluation by the speaker. We prove that the statements of indifference are conflict and lead to a communicative tension, misunderstanding in communication. The investigated units violate the politeness principle and refer to the face threatening speech acts that threaten the hearer's face-wants, because indifference is offensive and unacceptable for the recipient. The use of indifferent speech acts disregards the principle of empathy, which provides for the harmonization of the communicative process. In this work speech acts of indifference are classified by the object of their evaluation: the speaker's indifference to himself, a lack of interest in the assessment or opinion of other people; indifference to the state of things and events; indifference to a third person.

Key words: communicative and pragmatic, speech act, indifference, conflict situation, «positive face», indifferent evaluation.

Стаття надійшла до редколегії
28.03.2016 р.

УДК 811.11-13

Світлана Горбач

Специфіка стратегії констативів як основний фактор регулювання комунікативної інтенції

У статті розглянуто специфіку стратегії констативів як основного фактора регулювання комунікативної інтенції. Вивчаючи особистість через властиві їй концепти й типи дискурсу, моделюючи концепти та виокремлюючи типи дискурсу, виявили характерні особливості особистості, що їх продукує. Творення тексту зумовлене комунікативними намірами автора, тобто його інтенцією, яка є важливим компонентом у схемі «адресант-інтенція-текст-адресат-декодування-вплив» і належить до одного з трьох рівнів, що складають структуру мовної особистості, прагматичного. Останній уключає цілі, мотиви, інтереси, настанови та інтенціональності. Установлено, що кожен комунікант, уступаючи в інтеракцію в процесі дискурсної діяльності, керується власними інтенціями й оперує широким спектром стратегій згідно з чіткою прагматичною перспективою діяльності продуцента. Проаналізовано комунікативні стратегії як сукупність запланованих заздалегідь та реалізованих у процесі комунікативного акту теоретичних ходів, спрямованих на досягнення комунікативної мети. Доведено, що стратегія може бути спрямована на переконання партнера здійснити /не здійснити щось для завоювання власного авторитету, зміни світогляду адресата, вступу до співпраці. Також визначено, що власне констативи використовують для передачі загальновідомих фактів у цьому соціумі, а також даних, що становлять фонову частину загальних знань. Констативи-повідомлення застосовують для передачі фрагментів нових знань і становлять найбільший інтерес для одержувача. Їхня комунікативна мета полягає в інформуванні адресата, у повідомленні йому нових даних. Саме констатив-повідомлення використовуються при передачі проблеми.

Ключові слова: комунікативна інтенція, стратегія констативів, перлокутивний ефект, вектор інтенції.

Постановка наукової проблеми та її значення. Роботу виконано в руслі прагмалінгвістики. Вона пов'язана з такими проблемами дослідження, як комунікативні стратегії, мовні тактики загалом і стратегії констативів як регулятор комунікативної інтенції зокрема. У сучасній лінгвістиці багато уваги фокусують на природі людської поведінки. Сьогоднішня лінгвістична наука перебуває в багатовимірному просторі, що виводить її за межі лінгвістичного аналізу й указує на міждисциплінарні зв'язки.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Феномен комунікативної інтенції вивчають у різних наукових сферах. Комунікативна інтенція взагалі тісно пов'язана з вираженням різних інтенціональних станів